

'Yo no soy mi cerebro' de Markus Gabriel (per Francesc Núñez)

Publicat el **27 març 2017** per **fnunez**

(Versión en [castellano](#))

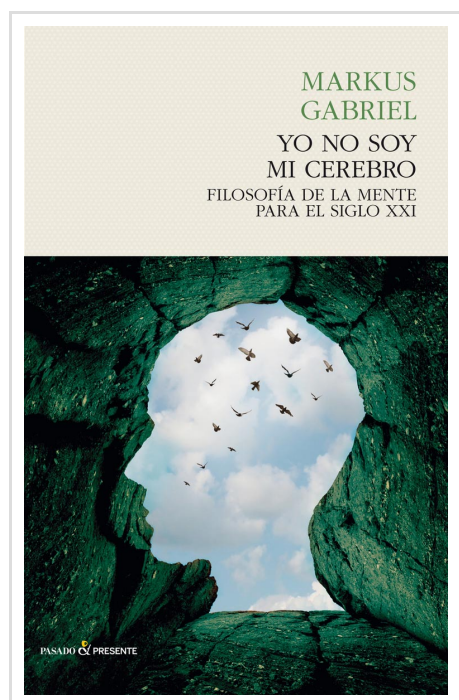
Yo no soy mi cerebro. Filosofía de la mente para el s. XXI és el segon llibre de Markus Gabriel que publica l'**editorial Pasado & Presente**. La tesi que es vol defensar és que no és la neuroquímica del cervell la que governa les nostres vides. Contràriament al que el neurocentrisme dóna per descomptat, que només som éssers materials absolutament determinats, s'argumenta que tot i formar part del regne animal, som éssers espirituals absolutament lliures.

La proposta de Gabriel segueix fidel a les idees presentades en *El mundo no existe*, on s'argumentava, com també farà en aquest nou llibre, que cal superar el materialisme que ens vol fer creure que només existeix el que es troba en l'univers, el món de la matèria-energia i les causes anònimes. Aquesta concepció estreta de la realitat –afirma Gabriel– es desespera cercant una concepció de l'esperit que pugui reduir-se a la consciència, i aquesta a les tempestes neuronals (pàg. 292). S'ignora que som ciutadans de molts mons, que poble diferents universos de significat, que ens movem en el regne dels propòsits i que això fa possible el regne de la llibertat.

El "regne dels propòsits" no és pas cap mena d'entel·lequia, sinó que és, senzillament, "l'ordre dels conceptes que utilitzem per fer-nos comprensibles les accions humanes; conceptes com amiat, engany, regal, president federal, drets d'autor, explotació, alienació, ideologia, revolució, reforma i història" (pàg. 272) (la traducció és meua).

Conceptes que, per altra banda, són diferents dels que fem servir per parlar dels processos i lleis de la natura, clar està, però que són tan reals els uns com els altres.

La perspectiva en la qual ens situa el llibre de Gabriel no només és intel·ligent i audaç, i que demostra conèixer bé la literatura científica i filosòfica sobre les moltes qüestions que aborda, sinó que també és valenta perquè està oposant-se a la concepció dominant sobre la ciència i a algunes de les seves aspiracions més genuïnes com, per exemple, el pretès reduccionisme a un sol món i a un sol ordre causal. Gabriel considera que el que s'amaga darrere són fantasies d'omnipotència que tenen molt poc de científic i són poc demostrables. Certament, no trobem l'esperit a l'univers, és a dir, a l'àrea objectual de la realitat física, però, vol dir això que no existeix? De fet, reduir tot el que existeix a l'univers és un article de fe, es pot defensar filosòficament, però no demostrar (com crec que sí mostra-demostra molt bé Markus Gabriel).

Em permeto incidir en aquesta qüestió per argumentar que el que s'amaga darrere d'aquesta concepció de la realitat pateix dels problemes de l'epistemologia moderna representacionista: la ment i les seves representacions. Es tracta de la mateixa idea que hi ha darrere del neurocentrisme quan vol reduir i explicar la consciència (i la identitat) com si es tractessin de processos neuroquímics que tenen lloc al cervell i que poc podem saber d'allò que hi ha més enllà del que li passa al cervell. La vella imatge del cervell en una proveta, imatge que la pel·lícula *Matrix* ha versionat de forma molt més entretinguda.

Manllevant una idea de Ch. Taylor i Dreyfus (*Recuperar el realisme*), afirmo que no som éssers desvinculats del món, el qual contemplem i pretenem conèixer com "des d'enlloc", el que diu fer la ciència moderna. Alguna cosa així com si ens limitéssim a enregistrar fets. Tanmateix, no hi ha el món, per una banda, i el "cervell" (la ment) que enregistra els "fets" per una altra, sinó que hi ha aquests éssers en contacte amb el món, aquests "éssers en el món" que som nosaltres i que "coproduïm" amb el món la imatge que tenim d'ell i de nosaltres mateixos. Com defensaria també Gabriel, hi pot haver diferents maneres de descriure el món i totes elles poden ser veritat. Això també ens permet sortir de la dicotomia "cientifisme" o "relativisme" (si la natura és una, com pot haver-hi diferents visions "verdaderes" de la ciència?).

El llibre de Gabriel se situa, com he dit, fora del *mainstream* del pensament contemporani. El seu plantejament és irònic: la ironia que potser no hi ha res més egoïsta que la fantasia d'una descripció completament objectiva (el que hem anomenat "des d'enlloc") de la realitat, en la qual no intervé cap vivència subjectiva. D'aquesta manera el que es vol és escombrar també de la visió del món qualsevol aspiració ètica, derivada del fet que hi ha vides conscients que acullen actituds proposicionals (pàg. 103). La por, l'esperança són actituds proposicionals que mantenim els humans i que, com s'argumenta bé, impliquen ser conscient que hi ha altres vides conscients i que això és el fonament de les actituds ètiques. En definitiva, es vol sostenir que encara que pensem –i sigui cert– que hi ha lleis de la natura, no vol dir que tot el que té lloc en el món (i encara menys en l'univers) respongui a les conegudes lleis de la natura. Si fem cas a aquests reduccionismes, mai no entendríem per què algú fa un esforç per anar a prendre

un cafè a un bar o per portar determinada pancarta en una manifestació.

Un últim apunt que em sembla rellevant per entendre la postura que vol adoptar Markus Gabriel en aquest llibre. Què podem dir de la consciència? Fa molt de temps que li donem voltes al tema. Els filòsofs potser li han dedicat moltes hores sense arribar a cap port, i els científics molts diners per seguir encara navegant per mars incerts. Els dualistes volen distingir el cervell de la consciència, i els neuromonistes reduir la consciència al cervell (o alguna de les seves parts). Quin és l'error crucial que cometen tots dos? Donar per suposat que la consciència és un objecte. L'argumentació és complexa, però la idea central és mostrar que "consciència" és un concepte que pertany al nostre autoretrat, a la manera com ens anem comprenent en tant que humans. La consciència –diu Gabriel– no és una realitat que existeixi de forma independent de la manera en com ens fem una idea d'ella. Té història i està estretament lligada a la nostra condició com a ésser parlants. I com a éssers naturals que som, és clar, també està lligada a unes condicions biològiques, però que per si soles no la fan comprensible, perquè per entendre la consciència hem de tenir present la seva incrustació en relacions socials, molt diferents dels processos cerebrals. L'epigenètica ens ha de fer "conscients" que el cervell és l'òrgan clau de l'evolució humana i no el podem comprendre descontextualitzat. No podem ignorar com els contextos socials en formen part de la seva dinàmica i evolució.

L'argument que he apuntat, es fa extensiu a la comprensió del jo. Tampoc el podem descriure com una cosa entre les coses, com pretén el naturalisme modern, com si l'univers fos una sola pel·lícula. De fet, el descobriment del jo també té lloc en el marc de processos històrics d'autocomprensió. Té molt a veure amb l'autoretrat que ens fem de nosaltres mateixos en mig de processos històrics i socials. Tot això posa de manifest unes condicions de llibertat que són irreductibles, creu Gabriel, en la nostra condició.

Per resumir-ho en un sol paràgraf:

“El neurocentrismo supone que somos una cosa entre las cosas y que solo hay cosas. Yo soy una cosa-cerebro, usted es otra, y a nuestro alrededor hay partículas elementales que también son cosas (aunque a veces muy extrañas y que funcionan de un modo muy distinto, como por ejemplo gatos). En este modelo resulta bastante comprensible creer que podemos pensar en las cosas, ya que solo hay cosas. Pero es un error que solo haya cosas, porque hay, además, valores, esperanzas y números, que no pasan fácilmente por cosas (...) Este universo cosificado es una fantasía disparatada (...) Somos ciudadanos de muchos mundos, nos movemos en el reino de los propósitos, que pone a nuestra disposición toda una serie de condiciones de libertad.” (pàg. 270ss)

Yo no soy mi cerebro és una reflexió filosòfica que vol dialogar amb la ciència. Com a pensament crític, no vol donar per suposada la visió dominant que alguns científics volen donar de la consciència i de la nostra suposada condició d'éssers governats per un cervell material. Es tracta de mostrar els límits (les limitacions) d'aquesta comprensió del jo i permetre eixamplar les realitats en les quals té lloc la vida humana. Cal imposar el realisme a les fantasies de la neurociència.

Tuit

Comparteix

Aquesta entrada s'ha publicat dins de [Comentaris](#) per [fnunez](#). Afegeix a les adreces d'interès l'[enllaç permanent \[http://humanitats.blogs.uoc.edu/2017/03/27/yo-no-soy-mi-cerebro-de-markus-gabriel-per-francesc-nunez/\]](#).

Utilitzem galetes pròpies i de tercers. L'anàlisi de les dades que recopilem ens permet millorar el web i oferir una informació i uns serveis més personalitzats. Si continues navegant, considerem que n'acceptes l'ús. Per a més informació, consulta la [política de galetes](#).

[Tanca](#)